

De Neger, 22/11/12, p. 10

Belgen zijn pioniers van het nieuwe stadsdenken

Er kan geen grote architectuurmanifestatie meer plaatsvinden of de Belgen gaan er met de pluimen lopen. Ook op de eerste Biënnale van Istanboel voert de Belgische stedenbouw de hoofdtoon.

PIETER T'JONCK

Steden organiseren kunst- en designbiënnales om twee redenen. In Venetië helpt zo'n evenement om de kwijnende stad ook figuurlijk boven water te houden. In metropolen als São Paulo of Istanboel bewijzen ze daarentegen dat het er niet enkel om geld en groei gaat. Dat is zeker de ambitie van de 1ste Designbiënnale Istanboel. Opmerkelijk: net als in Venetië verdringen Belgische ontwerpers zich hier op het podium.

Groeien en geld maken doet Istanboel als geen andere stad. De stad verdrievoudigde zijn bevolking van 5 naar ca. 15 miljoen op 30 jaar tijd. Het einde is lang niet in zicht. Het geld stroomt hier van overal ter wereld toe. De crisis die Turkije tien jaar geleden teisterde is al lang vergeten. Istanboel werd een wereldstad.

De groeipijnen van de stad zijn echter hallucinant. Architectuur en stedenbouw ontwikkelen zich chaotisch in een economie die in hoog tempo industrie en havenactiviteit verruimt voor diensten en (technologische) innovatie. Design of 'creatieve industrie' komt hier zo steeds meer op de voorgrond. Na een kunstbiënnale, die al in 1987 van start ging, kon een designbiënnale dus niet uitblijven.

Jammerklachten

Imperfection is het motto van deze eerste editie. Een openlijke allusie op een ondoorzichtig, autoritair bestuur met kwalijke gevolgen voor de gewone inwoner. Ze bestaat uit twee luiken. Het eerste werd samengesteld door curator Emre Arolat, een vooraanstaand Turks architect. Hij vindt er nog minder doekjes om. *Musibet*, of *Rampspoed* heet zijn tentoonstelling.

Dit luik focust op actuele stedenbouwkundige ontwikkelingen. Een inleidende film toont hoe die

● Architecten De Vylder-Vinck-Taillieu tonen in Istanboel foto's en plannen van het eeuwig onafgewerkte Rot Ellenberg-huis.

© FILIP DUJARDIN

het leven in Istanboel diep tekenen. Geslaagd kun je dit luik niet noemen. Arolat stelde zijn expo vooral samen op basis van een internationale *call for proposals*. De kwaliteit ervan is wisselvallig, ondanks enkele hartverscheurende jammerklachten over de teloorgang van het oude Istanbul. Een bedrukende scenografie van kerkerachtige gangen en kamertjes helpt evenmin.

De show wordt hier echter gered door twee bijdragen met een sterke Belgische stempel. WBA, de organisatie die 'Franstalig-Belgische' architectuur in het buitenland promoot, vroeg de Frans-Belgische architect-stedenbouwkundige Cédric Libert om een inzending samen te stellen. Koninginnenstuk werd Liberts (*Un*)*City* - (*Un*)*real State of the (Un)known*. Dit project is zowel een boek als een maquette van 4 x 4 m die 100 (al dan niet gerealiseerde) gebouwen en landschapsfragmenten uit Brussel bij elkaar brengt. In het ontwerp de

meteen, maar door de topografische verschuivingen bevreemdtd het werkstuk toch enorm. Zo roept het tal van vragen op over wat een stad maakt tot wat ze is.

Architectural Workroom Brussels en 51N4E, twee Brusselse bureaus, presenteren hier in samenwerking met het Nederlandse bureau H+N+S en de Turkse onderzoekster Asu Aksoy een doorwrochte studie over het nog ongerepte gebied ten noorden van de stad, dat zowel de groene long als het waterreservoir ervan vormt. Ze tonen aan dat een door-dachte planning een meer intensieve bewoning kan combineren met natuurbehoud door het landschap nauwkeuriger te lezen.

Bevlogen pleidooi

Joseph Grima werd een legende door zijn beleid in 'Storefront New York'. In zijn luik van de Designbiënnale maakt hij die reputatie weer waar. *Adhocracy* toont wereld design, maar ook lokale

architectuur en stedenbouw. Verwacht echter geen afgelikte objecten. Grima houdt een bevolgen pleidooi voor productontwikkeling die niet van bovenaf gedictieerd wordt, maar vanuit specifieke omstandigheden en mogelijkheden - of beperkingen - vertrekt. Ad-hocdesign, niet zelden met een sterk politieke ondertoon. Het mooie is dat hij niet alleen recent werk toont, maar ook de historische wortels van dat denken. Die dateren, niet verwonderlijk, uit de jaren 1960.

Toch mankeren de geitenwolvensokkentypes op het appel. Hightech zoals 3D-modelling en onbegrensd vrijdenken gaan hier hand in hand. Ook hier stelen enkele landgenoten de show. Architecten De Vylder-Vinck-Taillieu tonen op een tafel foto's en plannen van het eeuwig onafge-

Deze eerste editie is een allusie op het autoritair bestuur in Istanboel

werkte Rot Ellenberg-huis. Prefabstutten, bekistingspanelen en verandaramen verlenen een oud gebouw een nieuwe, maar altijd voorlopige, interpretatie.

Het collectief Open Structures bedacht niet alleen een *open source*-model voor industriële productie, maar toont ook de resultaten die met componenten uit dat systeem ontwikkeld werden. Serieuze dingen, maar ook een grappige graafmachine voor de kids.

Deze *Adhocracy*, die 'ad hoc' zijn tenten opsloeg in een verlaten school, is een omweg meer dan waard. Wie het Hasseltse Z33 de laatste jaren volgde op designgebied zal hier overigens vaak een kreet van herkenning slaken. *Adhocracy* ademt een zelfde pioniersgeest, maar dan een forse maat groter.

De Designbiënnale Istanboel loopt nog tot 19 december: <http://istanbuldesignbiennial.it>